

NEMZETI KÖNYVTÁR.

SZERKESZTI

ABAFI LAJOS.

XXXVI. KÖTET.

KAZINCZY FERENC ÖSSZES MUNKÁI.

V. KÖTET.

BUDAPEST,
AIGNER LAJOS.

MAGYAR PANTHEON.

ÉLETRAJZOK ÉS ÉLETRAJZI JEGYZETEK.

IRTA

KAZINCZY FERENC.

KIADJA

ABAFI LAJOS.

BUDAPEST,
AIGNER LAJOS.

Báró Fischer de Nagy-Szalatnya.*)

A Fischer bárók közt első vala Mihály, consiliarius, administrator camerae Scepusiensis, Baro renunciatus per Leopoldum I., et donatus heredio in Baesko. — Becsületes német ember, mint a ki nem akara az eperjesi mézszárlásban helyt fogni a Caraffa bírái közt.

Mihálynak fia József, assessor in camera Cassoviensi: subinde Rei Metallii per Superiorem Hung. in Szomolnok Praefectus. — Magnus animarum piscator, úgymond nem tudom kicsoda. Felesége báró Prényi Erzsébet.

A mellett hogy térítgetni és imádkozni nagyon szerete, szereté a menyecskézéseket is, s a parnai Molnár felesége neki is felesége volt, s ennek gyermekei József és Antal igazábban Fischerek voltak, nem Molnárok.

Ujhelyben 1770 körül egy Tertina nevű képíró volt s Fischer vagy Molnár egy Salvator nevű olasz kőműves-mesterrel építete. Tertina Parnára vitetett ki, hogy fesse Fischert, Molnárt, Molnár-

*) Kéziratból.

nét, Salvator, és magát. Az öt kép egy szobában függ, s csudák csudája! a nevek egy hexametert adtak:

Tertina, Salvator, Molnár cum conjuge
Fischer.

Közönségesen azt jegyzék meg a vendégek, hogy nem lehet-e tudni, a harmadik commát a Molnár név után kell-e tenni, vagy a conjuge után. Úgy hitte minden, hogy a Molnár mellett van helye, és hogy a cum conjuge a Fischer névhez vétet hessék.

Ezen imádkozni s paráználkodni szerető Józsefnek lett egy monstrum fia, ki örökségül kapta az atyja két virtusát. József vala ez is. Perre fakadt atyja ellen, s panasza a vármegyén folyt botránkozására minden jóknak.

Második fia István volt, a Szatmáron I. Ferenc ausztriai császár által állított püspöki megye első püspöke 1804-ben, ki 1807. jul. 10-én a meghalt első egri érsek, Fuchs Xavér után Egerbe vitetett által. Ez született 1754. október 21-én, meghalt 1822. jul. 4-én.

A második Józsefnek több gyermekei voltak; közülök Imre adminisztrátor a szepesi XVI városokban.

Koppi Károly.*)

Koppi Károly piarista, historiae professor Kasán, Kolozsvártt és a pesti egyetemnél, született Vácon 1744-ben.

Physiognomiája s termete gyönyörű, arca mint a rózsza és liliom.

Generális és szatmári főispán gróf Károlyi Antal bement leckéjébe, midőn I. Leopoldról vala a szó, hogy jelenléte némitsa el Koppit, de Koppi rettenhetetlen lélekkel így szóla: „Infelicitatem hanc patria adscribere debet illustrissimi domini Károlyianae stb.“

Mivel barátja vala Hajnóczynak, gyanu volt, hogy ennek dolgát ő is tudta. Felhányták tehát írásait, s ámbár semmi tilalmast nála nem találtak, elkergették Pestről.

Meghalt 1801. ápril 6-án.

*) Kéziratból.

Horvát István.*)

Fehérvári Horvát István született 1784. május 3-án. Első, hamar elhalt szép arcu, musikális hangzású hitvesével 1812. szept. 21-én eskedteté össze magát professor Fejér György által, mert Virág Benedeknek egészsége nem engedte, hogy barátjának megtehesse e szolgálatot.

Midőn szándékát bejelenté az ország bírójának Ürményi Józsefnek, ez így szóla Horváthoz, akkor titoknokához: „Térdelj le előttem; nincsen atyád, én adom helyette áldásomat.“

En október 12-én azon esztendőben értem Pestre, Bécsbe utazván Vay Ábrámmal. Virágtól vevém a hirt, s szaladtam Terézhez, mert férje nem volt otthon, s férje képében őtet csókoltam össze.

Második hitvese Szepesi kisasszony.

*) Kéziratból.

TARTALOM.

	<i>Lap.</i>
Kazinczy Magyar Pantheonja. Bevezetés, <i>Abafi Lajostól</i>	1
Almásy Ignác gróf.....	297
Balogh János.....	286
„ Péter, ócsai	285
Baranyai Gábor	209
Barcsay Ábrahám emlékezete	89
Báróczy Sándor élete	62
„ „ emlékezete	232
Batthány Lajos gróf, a nádor	296
Bossányi Zsuzsána emlékezete	192
Breczenheim Károly Ágost herceg	245
Cserei Farkas	362
Csokonai Mihály I—V.....	213
Dayka élete	36
Dessewffy József gróf	294
Fischer de Nagy-Szalatnya, báró	292
Glatz Jakab	308
Gyöngyösi János	368
Horvát István	307
Horváth Ádám élete.....	237
Illésházy István gróf	345
Jekelfalusi	364
Kalatai Ferenc váradi püspök	290
Kazinczy András.....	284
„ László	200
Kézy Mózes	303
Koppi Károly	306
Lónyai Gábor	316
Mailáth Antal gróf.....	249
Mária Terézia	178
Martinuzzi cardinális	158
Malonyay János Alajos báró	334

	<i>Lap.</i>
Németu János, nyéki.....	301
Orczy Lőrinc báró.....	98
A Rádayak.....	20
Ráday Gedeon gróf.....	1
Révainak nevei s születési napja.....	206
Rhédey Lajos.....	356
Rolly József.....	309
Rosti János.....	302
Rozgonyi József.....	282
Sándor Lipót nádor.....	300
Sennyei János báró.....	312
Sípos Pál és Porkoláb.....	359
Szathmári Király Miklós.....	299
Széchenyi Ferencről.....	242
Szilágyi Sámuel.....	111
Szilassy József.....	253
Szirmay Antal.....	124
Taródi István.....	298
Tóth László, ungvárnémeti.....	305
Török József gróf.....	259
Ürményi József.....	169
Vályi András.....	304
Vályi Nagy Ferenc.....	102
Vay Ábrahám.....	281
" József.....	263
" László báró.....	279
" Miklós báró.....	266
Viczay József.....	339
Wesselényi Ferenc.....	149
Zrinyi Miklós.....	134
A zempléni insurgensek.....	330
" vitézek emléke.....	319
Biographiai adatok, betűrendben.....	369